

of Macroeconomic Indicators in Volatile Oil Price Environment. The Mining-Geology-Petroleum Engineering Bulletin, 32, 2, 1-12.

Internet sources:

URL 1: <http://canadianfuels.ca/userfiles/file/Economics%20fundamentals%20of%20Refining%20Dec18-2013-Final%20ENG-1.pdf> (accessed 18th January 2016)

URL 2: www.theoptionsguide.com (accessed 8th January 2016)

URL 3: <http://www.tradingeconomics.com/commodity/crude-oil> (accessed 7th January 2016)

URL 4: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.cfm?id=9911> (accessed 10th January 2016)

URL 5: www.cmegroup.com/trading/energy/crude-oil/light-sweet-crude_quotes_globex_options.html?optionExpiration=M6 (accessed 10th January 2016)

SAŽETAK

Terminska i opcijska tržišta ugljikovodika

Tržište energetske mineralnih sirovina predstavlja kompleksne odnose ponude i potražnje dobara koje ovise o velikome broju čimbenika i rizika koje nose sa sobom. Rizici koji se pojavljuju mogu se podijeliti na tehnološke, ekonomske, političke, geopolitičke i druge. Tehnološki rizici mogu se javiti u svim segmentima poslovanja od istraživanja do transporta. Energetski ekonomski rizici uključuju moguće gubitke zbog, primjerice, pada cijena sirove nafte, porasta troškova za eksploataciju nafte, požara u rafineriji i sl. Osim energetske ekonomske rizika u obzir je potrebno uzeti i financijske rizike. Financijski rizici odnose se na moguće gubitke zbog promjena vrijednosti financijske imovine koju su izdale energetske kompanije, a mogu se podijeliti na: tržišni rizik, kreditni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik i pravni rizik. Zbog velike promjenjivosti cijena energije energetske kompanije rizike eliminiraju ili smanjuju na najmanju moguću mjeru energetskim financijskim derivatima, i to terminskim ugovorima te opcijama. Specifičnosti energetske tržišta leže u nerazmjernoj geografskoj distribuciji rezervi energenata i eksploatacije s jedne te potrošnje energenata s druge strane. Tržišta nafte u svijetu, iako su zbog trgovine određenim markerima geografski lokalizirana, čine jedinstveno globalno tržište nafte sa sve manjim cjenovnim razlikama ponajprije zbog transportnih mogućnosti dobave nafte. Razvojem tehnologije ukapljivanja plina (UPP) sve je veći pritisak i na plinska tržišta i njihovu integraciju u globalno tržište, što je jedna od trenutačnih inicijativa unutar EU-a, iako su još uvijek znatne cjenovne razlike na pojedinim plinskim tržištima u svijetu (Sjedinjene Američke Države, Jugoistočna Azija). Razvoj globalnih energetske tržišta omogućen je razvojem trgovine terminskih i opcijskih ugovora za trgovinu energentima koji su zamijenili prethodne bilateralne dogovore o kupoprodaji energenata između proizvođača i potrošača. Terminski su ugovori standardizirani ugovori kojima kupac pristaje kupiti određenu količinu robe (npr. sirove nafte) po određenoj cijeni s isporukom na neki datum u budućnosti. Prednosti su terminskih tržišta cjenovna transparentnost i informacije oko očekivanih cijena proizvoda. Opcijski ugovor sporazum je između prodavača i kupca koji kupcu ugovora daje pravo na kupnju ili prodaju određene robe po određenoj cijeni u budućnosti. Cijenu opcije određuje cijena temeljne imovine, cijena iskorištenja, rizik imovine, vrijeme dospijanja te kamatna stopa. Kupci i prodavači mogu upravljati rizikom promjene cijene kupnjom ili prodajom terminskih i opcijskih ugovora. Rizik se može potpuno eliminirati, ograničiti ili se katkad može preuzeti neuobičajeno velik rizik, za neku naknadu, što omogućuju terminska i opcijska tržišta koja su analizirana u radu kao i strategije trgovanja na njima.

Ključne riječi:

terminski ugovori, opcije, tržišni rizici, tržište nafte, tržište plina

Author(s) contribution

Ante Nosić mostly dealt with oil and gas futures market, **Lucija Jukić** contributed to the part related to options market, while **Daria Karasalihović Sedlar**, aside from proposing the topic and providing guidelines for the manuscript, described current conditions in futures and options markets.